

LJUDSKA GLASBA NA RADIU OGNJIŠČE

“Pevci zapojte, godci zagod’te”

VESNA SEVER

Večletne terenske izkušnje na področju slovenske ljudske glasbe, pobude pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž, da bi imeli “svoje” oddaje, želja po podajanju ljudskega glasbenega izročila prek radia ter glasbeno-vsebinska preusmeritev torkovih oddaj *Slovenska zemlja v pesmi in besedi* na Radiu Slovenija, ki se je začela leta 2008, so povzročili, da sem za prostor, ki bi bil namenjen predvsem neposrednim nosilcem glasbenega izročila, zaprosila Radio Ognjišče. Tu so idejo, da bi pevcem in godcem odmerili prostor v svojem programu, sprejeli z odprtimi rokami in rezervirali termin za redno tedensko oddajo.

Januarja 2009 se je na Radiu Ognjišče pričel nov cikel oddaj s slovensko ljudsko glasbo z naslovom *Pevci zapojte, godci zagod’te*. Glasbeno-dokumentarne oddaje so zveste t. i. izvirnemu, neprirejenemu glasbenemu in govornemu še živemu izročilu vseh delov Slovenije, tudi izročilu zamejskih Slovencev avstrijske Koroške, Porabja in Benečije ter slovenskih izseljencev.

Avtorici oddaj *Pevci zapojte, godci zagod’te* v družbi enega od pevcev iz skupine Fantje s Preske. Fotografirano na srečanju pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž na Preski nad Boštanjem, 7. 9. 2008.

V evropskem prostoru smo Slovenci eden redkih narodov, ki še lahko povežemo živo, neposredno ljudsko izročilo s tako imenovanim ožvljenim, poustvarjenim. Slovensko ljudsko glasbo danes po vsej Sloveniji in v zamejstvu ohranjajo preprosti ljudje bodisi doma, ko se zberejo na praznovanjih, vedno več pa je organiziranih skupin, ki na preprost in iz tradicije izvirajoč način poustvarjajo ljudske pesmi. Najpogostejša oblika, ki danes ohranja in osvetljuje slovensko ljudsko petje in godčevstvo, so srečanja pevcev ljudskih pesmi in godcev ljudskih viž, ki jih pripravljajo območne izpostave Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti. Gre za vsakoletna območna in regijska srečanja, ki se sklenejo z državnim srečanjem.

Radio Ognjišče redno “pokriva” te glasbene dogodke in jih objavlja. Na prireditvah se predstavljajo skupine, ki gojijo in ohranjajo domače petje in godčevstvo. Takšna srečanja so danes, ko se je ljudska glasba zaradi drugačnega načina življenja preselila na koncertne odre in prireditvene prostore, priložnosti za prikaz glasbenega izročila, kakršno je živelo nekoč oziroma živi danes. Tovrstna srečanja pripravljajo tudi skupine same; zase, v lastno veselje in zadovoljstvo. Nekatere jih pripravljajo že tradicionalno ali ob obletnicah delovanja. Nanj povabijo pevce in godce iz različnih krajev z željo po druženju s pevskimi prijatelji in z namenom, da domačemu občinstvu prikažejo raznoliko podobo našega glasbenega izročila. Z gradivom, posnetim na takih srečanjih, nastajajo *reportažne oddaje* s komentiranimi koncerti izvorne ljudske glasbe. Nadalje se v *tematskih oddajah* s pesmimi in vižami spominjamo vsakdanjega in prazničnega življenja Slovencev, v *portretnih oddajah* pa gostimo pevce in godce iz različnih krajev; spoznavamo njihov način petja in igranja, pesemski in godčevski repertoar, krajevne značilnosti, narečno govorico ter šege in navade. V oddajah v živo gostimo pevce, strokovnjake in druge ljudi, povezane z ljudskim izročilom, ter vabimo poslušalce k sodelovanju.

Oddaja *Pevci zapojte, godci zagod’te* z medijskim jezikom spodbuja ohranjanje večglasnega petja, ki je v nekaterih delih Slovenije še danes arhaično – prepoznavno in nezamenljivo s kakršnim koli drugim evropskim izročilom. Oddaja spodbuja ohranjanje narečne govorice, ki bogati globalni jezikovni prostor, ter išče in predstavlja godce.

Glasbene obraze slovenskega ljudskega izročila odstirava vsem dobro znana Jasna Vidakovič, muzikologinja, glasbena producentka, novinarka in dolgoletna urednica redakcije za ljudsko glasbo na Radiu Slovenija, ter etnologinja Vesna Sever, ki sem več kot deset let kot zunanja sodelavka pripravljala oddaje o ljudski glasbi za Radio Slovenija. Jasna Vidakovič se oglašča enkrat mesečno; skupaj z gosti v živo iz studia, ob odprtih telefonih pa sodelujejo tudi poslušalci. Tematske, reportažne in portretne oddaje pripravljam sama. Skupaj z nama oddaje oblikuje še tonski mojster Matej Kržišnik. Enourne oddaje, ki so na sporedu v elitnem terminu, vsako soboto ob 17. uri, s ponovitvijo istega dne ob 23. uri, napove avizo, v katerem slišimo igranje godca Franja Kozelja na haloško žveglo. Sicer pa so vse oddaje shranjene tudi v avdioarhivu Radia Ognjišče na spletni

strani <http://audio.ognjisce.si/>. Oddaja ima svoj elektronski naslov pevci.zapojte@ognjisce.si, nameravamo pa urediti še elektronski blog.

Obe avtorici oddaj zagovarjajo strokovno podajanje in predstavljanje te glasbene zvrsti v poljudnoznanstveni obliki. Oddaje vseskozi spremljajo, komentirajo, osvetlujejo, ozaveščajo, poudarjajo in ohranjajo prvobitnost glasbenega izraza ter obliko in vsebino ljudskega izročila. Tako imajo tudi izobraževalni namen, hkrati pa z njimi želiva utrditi zavest o vrednosti in posebnosti naše duhovne kulture in spodbujati mlajše rodove k oživljanju glasbene tradicije. Ker gre za glasbene oddaje, poskuša po vseh profesionalnih radiofonskih pravilih ujeti neke vrste "zlato razmerje" med glasbo in besedilom, v prid prve, torej glasbe. Ob sobotnih oddajah *Pevci zapojte, godci zagod'ite*, v katerih domuje t. i. izvirna, neprirejena slovenska ljudska glasba, pa bo na Radiu Ognjišče prostor tudi za druge oblike ljudske glasbe. V ponedeljkovih oddajah *Prijatelji Radia Ognjišča*, ki so namenjene samo slovenski glasbi, bomo predvajali posnetke koncertov tamburaških skupin, godcev na diatonično harmoniko, citre in ustno harmoniko ter poustvarjalnih skupin mladih glasbenikov, katerih program temelji na prvinah slovenske ljudske glasbene dediščine.

Vesela sem, da se je na Radiu Ognjišče, ki je eden vodilnih lokalnih radijskih medijev, našel redni tedenski termin, namenjen slovenski ljudski glasbi. Za to gre zahvala glavnemu uredniku Radia Ognjišče, gospodu Franciju Trstenjaku, ki je idejo o novem ciklu oddaj z veseljem spre-

jel in pevcem in godcem omogočil posredovanje in vračanje prek radia tistega, kar je "njihovo" in ne nazadnje "naše" – je del naše identitete. Pomen oddaj je večplasten: nacionalen in internacionalen, ne le na glasbenem področju, ampak tudi v okviru širšega oživljanja in promocije slovenske nacionalne kulture in še posebno ljudske glasbene dediščine. Delati v tako prijetnem prostoru, prežetem z dobro voljo in ustvarjalnostjo, je pravi užitek. Odzivi poslušalcev Radia Ognjišče ter pevcev in godcev na novi cikel oddaj o ljudski glasbi so pozitivni in pohvalni, kar potrjuje, da v oddajah *Pevci zapojte, godci zagod'ite* uspešno pletemo niti s tistimi, ki ljudsko glasbo neposredno ohranjajo, in s tistimi, ki jo radi poslušajo.

Radio Ognjišče je slišan in poslušan povsod. Po Sloveniji ima zelo na gosto poseljene radijske oddajnike, njegov glas pa seže tudi čez mejo.